

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Július' elsőjén, 1823.

XX(0)XX

Portugallia.

A' Journal des Debats ezeket írja Lisbonából Május' 31dikéről: „A' Lisbonai Diarium azon beszédeket közli, melyeket a' Corteseknek Május' 27diki ülésében némelly Deputátusok tartottak, 's azokban a' Miniszterekre háritják a' jelenvaló támadások' okát. Az ülés annak kinyilatkoztatásán végződött, hogy a' Miniszterek elveszték a' Nemzet' bizodal-
mát.“

A' Május' 30diki ülésben jelenté az Igazság Minisztere, hogy a' Hadi Miniszternek nevezetett Polgár, a' pártosokhoz szökött. A' Király meghívá a' Cortesi gyűlést, hogy kebeléből bocsátaná-el a' következő három Deputátusokat, u. m.: Pinto Fonseca Rangelt, Hadi Miniszternek; Marciano Acevedót, Belső-Miniszternek; 's Francisco Oliveyrát Külső-Miniszternek. Ezen javallat elfogadtatott.

A' Moniteur a' következő magános levelet közli Jún. 18d. a' Portugalliai szélekről: „Brigadéros Jose de Souza de Sampayo a' 23d. számú Gyalog Regiment' Vezére, 's Oberster D'Onleil a' 4d. lovas Regiment Commendánsa követték Május' 27d. Don Miguel kir. Herczeget a' Villafranca piaczára, 's ugyan aznap egy Proclamatiót bocsátottak közre. Gen. Pamplona, ki mezei lakásában tartózkodott, hasonlóképen egyesült az Infanssal, 's általa hadi Miniszterre neveztetett.“

„Május' 28d. mind ezek Cartaxóba mentek, hol a' kir. Herczeggel a' lovas

nemzeti Mititziának nagy része, a' két Gen. Silveira, 's több nevezetes személyek és a' Lisbonai őrizetnek számos Tisztjei is egyesülének.“

„Más nap Santarembe érkeztek, hol a' Cardavali Herczeg, több nagy emberek 's minden kerületekbeli Militzia-Regementek hozzájuk állottak. — Lisbonában a' kaszárnnyákba záratott az őrizetnek maradványa, hogy elszökése akadályoztathassék, de a' mellyben még is módot talált.“

„Beira tartományának 's Almeida várának Kormányzóji, minden seregeikkel 's a' tartomány' népességével együtt a' Király és Nemzet részére állottak, 's Gróf Amarante seregéhez csatolván magokat, Santarembe sietnek a' kir. Herczeghez.“

„Utóbbi tudósítások' következtében mind azon seregek mellyek Traz os Montes és Minho tartományaiban 's az Oportói kerületben feküdtek, 's a' Rego (vagy Pego) seregéhez tartoztak, tüstént a' Király ügye mellé állottak. Regóról nincsenek semmi híreink.“

„Némelly, hivatalosnak látszó tudósítások azt jelentik, hogy a' Lisbonai őrizetnek még hátralévő része is az Infanshoz csatolá magát Santarembe; hogy a' 18d. Regiment, mellynek Sepulveda és a' Cortesek hittek, a' Királyt, kinek őrzése reá bízott, magával elvitte, 's végre hogy a' Cascaesben fekvő 17d. Regiment, minekutána Queluzban a' kir. Herczegaszszonyokat, 's a' Ramalhói kastélyban fogva lévő Királynét kiszabadította volna, velek hasonlóképen Santarem-

be ment, a' hol most már e' szerint az egész királyi Família együtt van."

(Az Lld. számú levelünkben a' 403d. lap' 2d. felén, alólról a' 13d. sorban Jún. 28d. helyett, Május' 28dikát kell olvasni).

Helvéczia.

A' Bernai republicai és városi Igazgatás következő hivatalos czikkelyt tétetett közönségessé: „Bizonyos idő óta egész állhatatossággal nem minden fundamentom nélkül hintegetnek az idegen Ujság-levelek afféle híreket, mintha Helvéczianak polgári helyheztetésében kívülről némely változtatások tétetnének. Az előítélet nélkül való szemlélődő jól ismeri azon zavaros forrást, mellyből az efféle ellenséges iparkodások erednek, 's azokat csupán szeretetlenségnek, irigységnek, 's nyughatatlan és békételen fők lázasztásainak tartja. Hogy azonban az illyes hírek, a' politicali egybeköttetésekkel kevesebbé ismeretes hazánkfiainak 's barátainknak se okozzanak nyughatatlanságot, nem leszen szükség-telen hozzánk-tartozójinknak hivatalosan kinyilatkoztatnunk, hogy mind azon bizonyos idő óta támasztott híreknek, mintha Hazánk' függetlensége fenyegettetnék, teljességgel semmi fundamentomok nincsen, 's e' részben, vagy pedig az idegen seregekre nézve, legkissebbé sem tarthatunk; sőt inkább helyes okunk van annak hívására, hogy a' nagy Hatalmaságok, ezentúl is megtartják kedvező indulatjokat Helvéczia iránt. Szövetségünk' függetlensége felől világos egyesség-kötések helyheztetnek bátorságba bennünket; 's ezen függetlenséget, legdrágább kincse gyanánt tudja becsülni Hazánk, melly általjában 's minden tagja egyenként azon igyekszik csendes és állhatatos magaviseletével, hogy mind a' Külföld' tiszteletét megszerezhesse, mind hozzá-

tartozójinak bizodalját megtarthassa, a' ködös lázadásokra, 's irigy hírelelésekre legkissebbé sem ügyelvén.

Franczia Ország.

Jún. 17d. így ír a' Moniteur: „Gróf Abisbal megérkezett Bayonnébe. Megszabadulását egy franczia Regementnek köszönheti, melly meghallván elfogattatásának hírét, Villa-Realból segítségére sietett, 's éppen azon szempillantásban érkezett Bergarába, mellyben a' Generálist főbe akarák löni. — Az Etoile Jún. 19d. így szól ugyan ezen dologról: „Megadván magát hadi fogolyúl Gróf Abisbal, franczia törvényszék alá esett, mellyről tudósittatván a' Bergarai royalista Bíró, azonnal Tiszti-hivatalunknak adá-által a' Generálist. Abisbal megérkezett Franczia Országba.“

Az Ausztriai, Orosz és Pruszsus Követek elindúltal Párizsból Madrit felé. E' szerint, mond az Etoile, újra helyreállanak Spanyol Országban Európának diplomaticai egybeköttetései, mellyeket a' pártos fél egy kevés ideig félbeszakasztott. Kevés van olly nevezetés 's annyi tanúsággal teljes idő-kör, mint a' mellyben mi mostan élünk. Szent Szövetségnek, kelle elő-állani a' pártütésnek semmivé tételére!“

Toulouseból rövid nap múlva indul Bayonne felé egy nagy pattantyús szállítás, mellynek vitelére 2000 ló kívántatik. A' Toulousei Ujság jelenti hogy az illető Departementből egybehívott Veteranusok Jún. 14kére érkeznek oda, 's onnan Perpignanba mennek, 's ott az 51d. Regementbe felosztatnak.

Spanyol Amérika.

Yturbide következő, a' Császárságról lemondó pontokat olvastatott-fel a' congressusban:

1) „Megismervén a' Congressus a' Cata-Mateban történeteket, 's e' szerint megszűnévén azon okok, mellyek miatt én hadiseregeket gyűjtöttem a' Fő-város körül, 's azoknak fentartása egyedülvaló czélom volt; illő hogy a' miattam támadott szakadásnak is vége legyen.“

2) „Sokáig vonogattam magamat a' koronától, 's utóbb is csupán azért engedtem a' köz kívánságnak, hogy hazámnak szolgálhassak. Most pedig látván, hogy a' koronának további hordozása, belső háborúra adhatna okot, meghatároztam annak letételét.“

3) „Ezentúl nyughatatlanságokra szolgáltatathatná már alkalmatosságot az Országban maradásom, 's olly plánumokat tulajdoníthatnának majd nékem, mellyeket meg sem álmodtam. Azért is, minden gyanúnak eltávoztatása végett ezen Országot elhagyom, 's magamat idegen földre veszem.“

4) „Két hét alatt elrendelhetem házi környülállásaimat 's az útra elkészülhetek.“

5) „Csupán arra kérem a' Congressust, fizesse ki a' közönséges Kincstárból azon adósságokat, mellyek iránt, némelly magános személyeknek, barátaimnak rajtam keresetek vagyon. Nem sokra telnek ezek. Meghatalmazott ugyan engem a' Congressus, hogy tetszésem szerint szakaszthatok ki bizonyos summákat; de a' közönséges fundust személyes szükségemre nem fordíthatám, míg elébb az Ármadáról és Tisztviselőkről elegendőképen nem gondoskodtam.“

A' Baltimorei Ujság ezen tudósításokat közli Peruból Május' 2dikán: „Jan. 20d. egybejöve a' két ellenséges Ármada Moquegna városában. A' Hazafiakat Gen. Alvarado; a' Royalistákat Cantarac és Bal-des Generálisok vezérlék. Tüstént rendelkezések tétettek az egybeütközésre, mellyhez mind két rész nagy tüzzel kezdett.

Sokáig állhatatosan viaskodott mind két fél, míg vegre a' Hazafiak, a' mint némellyek mondják, a' sokkal nagyobb erőnek, mások szerint pedig a' spanyol Generálisok ügyességének, engedni kényszerítették. A' Royalisták teljes győzedelmet vettek rajtok, 's csupán 8, vagy 900 Hazafi futhatott el a' csata helyéről. Ezek Febr. 6d. érkeztek meg Callaóba, hol olly hír szárnyált, hogy a' Limai Congressus felfüggeszti darab ideig üléseit, 's az Országot hadi Kormányzóra bízza. Azt hitték, hogy a' Royalisták elfoglalják Limát.“

Spanyol Ország.

A' közelébbi Levelünkben említett Vilchesi csatáról. Major-Generális Gróf Guillemintnak, Madritban Jún. 12d. költ következő jelentését közli Jún. 19d. a' Moniteur:

„Azon fényes győzedelemnek következésében, mellyet a' Gróf Bordesoult előljáró-serege Szanta-Cruznál Jún. 8d. az ellenségen vett, Gen. Placencia, elzáratván útja Andalusiába, a' hegyek közé vette magát, 's ott 300 Gyalogságot 's ugyan annyi Lovast ismét egybeszerzett; 's minthogy ezen ellenséges Generálisnak Estremadura felé felette rossz útja lett volna a' hegyeken keresztül, méltán lehet gyanítani, hogy ha Carolinába el akar jutni, egy rég elhagyatott utat kell neki választani. Így lévén a' dolog, Gróf Bordesoult parancsolatot adott Herczeg Dinónak (Talleyrandnak unoka-öccse), Előljáró serege Vezérének, hogy kettőztetett menetelrel nyomúlna előre Carolina felé.“

„A' csak most említett Generális, Jún. 9d. reggeli 10 órakor érkezett meg a' tett helyre. Megtudta ottan csakhamar, hogy Placenciának igen leolvadt csapata az országúton halad, hogy a' Vilchesi hegyek' járatanabb útjaira juthatván,

Jaenbe érkezhessen. Ezt a' hírt a' Generálisnak Ogés nevű Kvártély-mester hoztam meg, a' ki szemlélődésében keresztül-jött az említett ellenséges csapaton."

„Herzeg Dino, ki haladék nélkül Vilchesnek fordult, az ellenséget Placencia vezérlése alatt, egy hegy lábjának síkjánál találta hadi rendben, 's köztök egy völgytorkolat terült-el. A' Herzeg itten az ellenséget két Voltigeur Compániával támadta-meg, segítettvén egyszersmind a' 2d. könnyű Regiment' több vitézeitől. A' két Compánia nagy hevedéssel keresztülrohant a' völgytorkolaton, 's az ellenséges Gyalogságot megfutamtatá; hanem az ellenségnek egy domb megett álló három Lovas-Svadronai alkalmasint ellentállának Trailleureinknek. Erre a' Gárda-Vadászok hasonlóképen által szöktettek a' völgytorkolaton, 's az ellenség' bal oldala felől hadi rendbe szedvén magokat, kantárszár nekieresztve estek a' Gyalogságnak, melly vagdalkózva keresett menedéket a' Lovasság megett. Ekkor már minden zavarba jött, 260 közembert 's köztök 40 Lovast, és 11 Tisztet 's köztök egy Svadron-Commanđant fogtunk-el. A' Placencia csapatja e' szerint semmivé tétetett, de részünkről is elesett két ember, 's hét sebet kapott, de nem veszedelmest"

„Gróf Bordesoult jelenti Ő kir. Hercegségének, hogy Herzeg Dino újra nagy magasztalásokkal illeti Oberster d' Argoultot, derék Regimentjével együtt, dícséri nemkülönben a' könnyű Regiment vitézségét is."

Sevillai tudósítások szerint, Jún. 4dikéig ottan semmi valamire való dolog nem esett, 's a' Király' továbbvitetéséről többé szó sem volt. Hanem egy Jún. 7d. költ levél némelly rendetlenségekről szöll. Az ottan lévő Madriti önnvállalkozott Militziák ugyan is, végezvén egykor fölötökömöket, az útszákon elszéledtek, egy

embert haramia módra megtámadtak, 's néhány házakat kiprédáltak. 'S a' bor és lárma még inkább tüzelvén őket, a' Király körül lévő személyeket is fenyegetni kezdték, míg végre lecsendesítették. Azonban az Anglonai Prince, ki előttök igen gyanúsá leve, jónak látá engedelmet kérni a' Királytól, hogy a' Szan Lucari tengeri feredőkbe mehessen.

A' Június 19diki Moniteur még ezen magános levelet is közli Madritból Jún. 12dikéről:

„Míg Gen. Bordesoult a' Sierra Morenai szoros úton minden akadály nélkül előre nyomult, a' Madriti és Sevillai Militziák addig nagyon kikaptak az utóbbi városban. Több Canonokok' házait kiprédáltak, 's néhány Minisztereket és Státus-tanácsosokat fel akartak akasztani. Már most csak elvárjuk, hogy a' vitéz Nemzet becsületére kiszállanak e Gen. Bordesoult ellen, vagy pedig a' Királyt Cadixba hurczolják."

„Liberálisaink újra csalódnak, 's csalódni is fognak mindenkör, ha Spanyol Országot úgy képzelik, a' millyennek az utóbbi háborúban láták. Akkor a' Papok izgaták-fel ellenünk a' Nemzetet, kik most részünkön vannak, 's nekünk csupán a' Constitutiósokkal 's az ő zsóldosaikkal van dolgunk. Mindenfelé kedvező indulattal van irántunk a' spanyol Nemzet. Royalista Vezér Locho több ezer embert egybegyűjtött a' mezei lakosokból, a' Ballesteros szökevényeiből 's más seregekből, 's őket Bordesoult előtt és mellette vezérli. Más felől Talavera-la-Reynában ismét két royalista Batalion állott-fel, 's Jún. 10d. Gen. Bourmonthoz indult Estremadurába. E' szerint, menél beljebb megyünk az Országban, annál inkább szaporodnak osztályaink."

Jún. 20d. a' Moniteur következő telegraphusi jelentést közöl, melly Pá-

rizsba Jún. 19d. délutáni 4 órakor érkezett:

Madrid, Jún. 17d. reggeli 10 órakor.

Az Angoulemi Herczeg a' Miniszteritanács Elölülőjéhez.

Jún. 12d. estve a' Király Sevillából Cadixba vitetett.

Seregeink Jún. 21 vagy 22d. érkeznek - meg Sevillába, 's onnan tüstént Cadixba indulnak.

Strasburghban Jún. 22d. délutáni 6 órakor következő telegraphusi jelentés tétetett közönségessé, melly Párizsból ugyan az nap érkezett:

A' Belső - Miniszter az Alsó - Rajnai Praefectushoz.

A' 2d. Ármada - test, minekutána Bal-lesteróst Segunt (Murviedro) ostromával való felhagyásra kényszerítette volna, Jún. 13d. Valenciába megérkezett.

Royalista - vezér D. Ramon Chambo Jún. 12d. bevette a' Tortosai várat 's reményli, hogy ezen helynek egyéb részein is rövid időn erőt vehet.

Ugyancsak a' Moniteur szerint jelenti Marschal Moncey Vichből Jún. 13d. hogy Mina szinte Loronáig előrenyomult Figueras felé, de onnan ismét eltávozott, 's Campredonon keresztül, Bassagondának vette magát. — Gen. Lieut. B. Rottenbourg pedig azt írja Mináról, hogy Jún. 13d. estve a' Nurtai tetőkön járt, 's úgy látszik hogy némelly járatlan úton a' Cerdagnába 's onnan Seo d' Urgelbe igyekeznek.

Perpignanból Jún. 16d. azt írja a' többek között a' feljebb - említett Gen. Lieutenant, a' Hadi - Miniszterhez, hogy Carolnál és Guilsnál Jún. 15d. estve 200 emberét fogták - el Minának a' miéink. Mindenek olly reménységgel biztatnak, hogy maga Mina is rövid időn elfogattik vagy megölettetik. Megtettem a' szük-

séges rendelkezéseket a' foglyok' szállíttatása iránt.

Német Ország.

Frerenben a' Lingeni Grófságban az Augusztai és Helvécziai Vallástételt követő Gyülekezetek Május 26d. köz akaratol egyesültek Evangyeliomi Gyülekezet nevezet alatt.

Június' 30d. a' Státus - papiro-sainak közép - árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 80 7/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonásos Költsön 1820-ról C. P.; Ugyan az 1821-ről 100 f. C. P. 100 1/8; Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftért C. P. — Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 36 7/8; 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban, 1 Bank-Actia 931 1/2 for. C. P.

Bécsben a' marhahúsnek fontja Július hónapra Ezüstben 7, V. Czben 17 1/2 xrra határozottatott.

Magyar Ország.

Nagy - Szombath. Érseki Megyénket szerencsésen kormányzó Fő Mélt. Rudnay Sándor Prímás Herczeg, Fő - Pásztori buzgóságát Május' 23 dikától Jún. 9dikéig különösen városunkra fordította, midőn az egyházi látogatást fáradhatatlanul folytatta. Sok bölcs és a' Hívek' lelki javára tett rendelkezései között, tisztelettel kell említenünk, hogy innepeken 's vasárnapokon, a' fő Plebánia' templomában, a' magyar Predikatio előtt, magyar énekes Misét tartatni parancsolt. De különösen háládatos tiszteletre kötelezte a' magyar Polgárságot az által, hogy a' magyar Mester fizetésének jobbítására, és így a' magyar nyelv terjesztésének hathatósabb eszközlésére, 2000 forint pengő

pénzt olly hazafiúi készséggel áldozott, hogy mindnyájunkban azt a bizonyos reménységet gerjesztette, hogy Fő Pásztori hathatós kormánya alatt, a' magyar nyelv iránt hozatott kedvező törvények, fogantatos előmenetelt fognak tapasztalni; és nem csak a' városokban, hanem a' falukban is taníttatván a' magyar nyelv, azon Plebániák, mellyek 40—50 esztendő óta eltótosodtak, ismét meg fognak magyarosodni. Erről már előre kezességet nyújt Ő Herczégének gyökeres régi magyar eredete, és nagy tetteiben feltűnni látszó, halhatatlan Pázmán Péternek lelke.

H i r d e t é s.

A' Nagy Mélt. Kir. Magyar Udvari Kamara részéről, a' Magyar Országon felséges Adományra szánt Kamarális Jóságokról.

A' Magyar Országon felséges Adományra szánt Kamarális és Fiskalis Jóságok közül a' következő Helységek' leírásai 's becsüji legfőbb helybenhagyással elkészültek, u. m.:

a) A' Krassó Vármegyében fekvő Barbóza, Csudanovecz, és Krivina Jóságok, a' Facset-Bulcsú kerületben;

b) Az Arad Vármegyében fekvő Fel-Ménés Helység.

Hasonlóképen elkészültek a' következő Kamarális Jóságoknak 's jóság-részeknek leírásai és becsüji is, ezen utólsók mindazonáltal még a' legfőbb helybenhagyást várják, u. m.:

c) A' már most az Erdélyi Nagy-Fejedelemséghez tartozó két jóság-részek, Alsó- és Felső-Szoporon.

d) A' Szepes Vármegyében fekvő Lublói és Podolini Kamarális Uradalmak-

hoz tartozó három Helységek: Kamjonka, Littmanova és Alsó-Récze (Rauschenbach).

e) A' Krassó Vármegyében fekvő Helységek: Bottyest, Drinova, Füzes és Kakova; mellyek magános személyeknek egyenként is elajándékoztatnak.

Miből állók legyenek, mennyire becsültettek, és minémű feltételek alatt megnyerhetők, meg lehet tudni Bécsben a' N. Mélt. Cs. Kir. Közönséges Udvari Kamaránál, Budán pedig a' N. Mélt. kir. Magyar Udv. Kamaránál; és ezeken kívül a' becsü' mennyiségét, nevezetesen:

A' Krassó Vármegyei Barbóza, Bottyest, Csudanovecz, Drinova, Füzes, Krivina és Kakova Jóságokra nézve, a' Temesi Kir. Kam. Administratióánál, és azon Kam. Kerületbeli Kormányzó-tisztségeknél, mellyekben fekszenek.

A' Szepességi Kamjonka, Littmanova és Alsó-Récze Jóságokét, a' Szepességi kir. Kamara Administratióánál.

Az Alsó- és Felső-Szoporoni rész-jóságokét a' Maramarosi Kam. Administratióánál. Végezetre

Az Arad Vármegyében lévő Fel-Ménés Kamarai Helységét, az Aradi királyi Kam. Praefectusi Hivatalánál.

A' Felkérők, ide értvén azokat is, a' kik már magokat minden esetre jelentették volna, magok meghatározott kinyilatkoztatásaikat, legfeljebb is folyó 1823. Nov. 22dikéig, vagy Bécsben a' N. M. Cs. K. közönséges Udvari Kamaránál, vagy Budán a' N. M. Kir. Magyar Udvari Kamaránál, annál bizonyosabban beadják, hogy ezen időnek eltelése után, felséges meghatározás szerint, semmi későbbi kérelmek és ajánlások el nem fogadtatnak, hanem általánfogva visszaútasíttatnak. Költ Budán Jún. 17d. 1823.

